

Motion till riksdagen 2022/23:1289

av **Sanna Backeskog och Sanne Lennström (båda S)**

Riktlinjer om chefsutbildning för bättre äldreomsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tydliggöra arbetsgivarens ansvar för att säkra ett gott ledarskap inom vård och omsorg och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att leda och utveckla vård och omsorg för äldre kräver en bred och djup kompetens inom många områden. Verksamheten rör äldre personer, som oftast är sjuka eller sköra på annat sätt. Innan hemtjänst eller särskilt boende beviljas har personen ofta uppnått en hög ålder och har stora vård- och omsorgsbehov. Många av de äldre har svårt att själva uttrycka sina önskemål eller påtala eventuella brister i verksamheten. Dialogen med anhöriga är viktig.

Verksamheten ska pågå dygnet och året runt inom hemtjänsten och särskilt boende. Det ställer stora krav på bemanning och kontinuitet. Chefer i vård och omsorg för äldre har ofta personalansvar för långt fler anställda än vad som är vanligt för andra chefer, vilket ställer särskilda krav på arbetsledning och kommunikation och möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan anställda. En allt större del av äldreomsorgen bedrivs på entreprenad och privata, ideella och offentliga utförare verkar sida vid sida. En betydande del av baspersonalen i äldreomsorgen saknar en grundutbildning för arbetet och många är tillfälligt anställda. Många anställda har ett annat modersmål än svenska och har inte alltid fått möjlighet att utveckla en yrkessvenska för arbetsuppgifterna.

Chefer förutsätts följa och ta del av forskning och utveckling för att kunna utveckla och förbättra kvaliteten i den vård och omsorg som ges. En viktig del i arbetet som chef är att leda lärande i arbetet. Det kräver förmåga att organisera lärande och träning inom ramen för arbetet, att hantera digitala verktyg och att motivera anställda. Det har tydligt aktualiserats under pandemin då det snabbt blev nödvändigt med webbutbildning om

basala hygienrutiner. En stor utmaning är att organisera arbetet utifrån tillgängliga kompetenser, så att antalet kontakter mellan personal och brukare minimeras och att kontinuiteten i kontakterna ökas. Det gäller särskilt hemtjänsten där andelen utbildade är lägre och där mycket av arbetet är ensamarbete.

Alla chefer i äldreomsorgen bör inneha en befattningsutbildning, som ger förutsättningar för en hög och jämn kvalitet i verksamheten oavsett om den bedrivs i kommunal regi, av non-profitorganisationer eller av privata företag. En sådan befattningsutbildning inom äldreomsorgen kan jämföras med den obligatoriska rektorsutbildningen för rektorer och personal med motsvarande ledningsfunktion inom skola.

Den socialdemokratiska regeringen presenterade våren 2020 satsningen Äldreomsorgslyftet, som syftar till att stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Det var bra! I budgetpropositionen för 2021 föreslogs målgruppen för Äldreomsorgslyftet vidgas till att även omfatta första linjens chefer som arbetar inom vård och omsorg om äldre. Cheferna har en nyckelroll inom äldreomsorgen. I regeringsbeslutet beskrevs: ”För att verksamheterna ska kunna erbjuda insatser av god kvalitet måste cheferna också ha förutsättningar, liksom rätt kompetens, att kunna leda, handleda och stödja sina medarbetare.”

Satsningar på befattningsutbildningar för chefer inom äldreomsorgen är alltså inget nytt – Äldreomsorgslyftet är viktigt och angeläget och planeras pågå 2021–2023. Åren 2013–2015 utformade och upphandlade Socialstyrelsen chefsutbildning för chefer inom äldreomsorgen, likt det som nu erbjuds inom ramen för Äldreomsorgslyftet. Men insatserna har varit tidsbegränsade och inte obligatoriska. Lärdomar från pågående och tidigare satsningar kan dock dras. En viktig framgångsfaktor är till exempel att berörda chefer får tidsutrymme i sin befintliga tjänst att fullfölja utbildningen. Dessutom behöver insatsen vara nationell och delvis finansieras av statsbidrag för att motivera de kommunala och privata aktörerna att genomföra sin del av insatserna – som att avsätta arbetstid och i övrigt underlätta för sina chefer att tillgodose sig sin chefsutbildning.

Sanna Backeskog (S)

Sanne Lennström (S)